

Полн назив на субјектот

ПРОГРАМА

ЗА ЕФИКАСНО НАМАЛУВАЊЕ И УПРАВУВАЊЕ
СО ИДЕНТИФИКУВАНИОТ РИЗИК ОД ПЕРЕЊЕ ПАРИ
И ФИНАНСИРАЊЕ НА ТЕРОРИЗАМ

_____, 2021

СОДРЖИНА

- 1. Вовед**
- 2. Цели, обем и начин на работа на системот за спречување на перење пари и финансирање на тероризам на субјектот**
- 3. Организациска структура на субјектот, позиција на овластеното лице и неговиот заменик во организационата структура**
- 4. Податоци за овластеното лице и неговиот заменик**
- 5. Овластувања и одговорности на овластеното лице, неговиот заменик и на сите вработени во субјектот кои учествуваат во спроведувањето на законот**
- 6. Заклучоци од спроведената проценка на ризик и начин на управување со ризик од перење пари и финансирање на тероризам**
- 7. Мерки на анализа на клиентот и прифатливост на клиенти**
- 8. Начин на препознавање на невообичаени трансакции и трансакции на сомневање за перење пари и финансирање на тероризам**
- 9. Начин на воспоставување на внатрешен механизам за навремено и адекватно известување (начин на доставување на извештаи до Управата за финансиско разузнавање)**
- 10. Начин за чување на податоците и документите**
- 11. План за постојана обука на вработените**
- 12. Процедура и план на вршење на внатрешна контрола на спроведување на мерките и дејствијата за спречување на перење пари и финансирање тероризам**

1. ВОВЕД

Врз основа на член 11 од Законот за спречување перење пари и финансирање на тероризам („Службен весник на РМ“, бр. 120/18; 275/19; 317/20) субјектот _____ со седиште на ул. _____ на ден _____, 2021 година ја донесе следната:

Програма

за ефикасно намалување и управување со идентификуваниот ризик од перење пари и финансирање на тероризам, која ги вклучува следните процедури:

- цели, обем и начин на работа на системот за спречување на перење пари и финансирање на тероризам на субјектот,
- организациска структура на субјектот, позиција на овластеното лице и неговиот заменик во организационата структура,
- податоци за овластеното лице и неговиот заменик,
- овластувања и одговорности на овластеното лице и неговиот заменик,
- овластувања и одговорности на сите вработени во субјектот кои учествуваат во спроведувањето на одредбите на законот и подзаконските акти донесени врз негова основа,
- заклучоци од спроведената проценка на ризик и начин на управување со ризик од перење пари и финансирање на тероризам,
- мерки на анализа на клиентот и прифатливост на клиенти,
- начин на препознавање на невообичаени трансакции и трансакции на сомневање за перење пари и финансирање на тероризам,
- начин на воспоставување на внатрешен механизам за навремено и адекватно известување,
- начин на чување на податоците и документите,
- начин на доставување на извештаи до Управата за финансиско разузнавање,
- план за постојана обука на вработените во субјектот од областа на спречување на перење пари и финансирање на тероризам која обезбедува реализација на најмалку две обуки во текот на годината и
- процедура и план на вршење на внатрешна контрола на спроведување на мерките и дејствијата за спречување на перење пари и финансирање на тероризам адекватни на големината и видот на субјектот.

2. ЦЕЛИ, ОБЕМ И НАЧИН НА РАБОТА НА СИСТЕМОТ ЗА СПРЕЧУВАЊЕ НА ПЕРЕЊЕ ПАРИ И ФИНАНСИРАЊЕ НА ТЕРОРИЗАМ НА СУБЈЕКТОТ

Целта на системот за спречување на перење пари и финансирање на тероризам на _____ (Назив на субјектот) е да се обезбедат услови за преземање на законските мерки и дејствија за откривање и спречување на перење пари, поврзани казниви дела и финансирање на тероризам при непречено одвивање на деловните активности.

3. ОРГАНИЗАЦИСКА СТРУКТУРА НА СУБЈЕКТОТ, ПОЗИЦИЈА НА ОВЛАСТЕНОТО ЛИЦЕ И НЕГОВИОТ ЗАМЕНИК ВО ОРГАНИЗАЦИОНАТА СТРУКТУРА

(во рамките на овој наслов секој субјект ја опишува својата организациска структура, позицијата на овластеното лице и неговиот заменик во рамки на истата)

4. ПОДАТОЦИ ЗА ОВЛАСТЕНОТО ЛИЦЕ И НЕГОВИОТ ЗАМЕНИК

Овластено лице за спречување на перење пари и финансирање на тероризам во _____ (Назив на субјектот) е лицето _____ на функција _____.

Контакт податоци за овластеното лице :

- седиште на субјектот: _____
- тел. _____
- факс: и _____
- е-маил: _____

Заменикот на овластеното лице за спречување на перење пари и финансирање на тероризам во _____ (Назив на субјектот) е лицето _____ на функција _____.

Контакт податоци за заменикот на овластеното лице:

- седиште на субјектот: _____
- тел. _____
- факс: и _____
- е-маил: _____

5. ОВЛАСТУВАЊА И ОДГОВОРНОСТИ НА ОВЛАСТЕНОТО ЛИЦЕ, НЕГОВИОТ ЗАМЕНИК И НА СИТЕ ВРАБОТЕНИ ВО СУБЈЕКТОТ КОИ УЧЕСТВУВААТ ВО СПРОВЕДУВАЊЕТО НА ЗАКОНОТ

Овластеното лице е лице вработено во _____ (Назив на субјектот) и назначено од органот на управување на субјектот, со овластување да се грижи за спроведување на мерките и дејствијата за спречување на перење пари и финансирање на тероризам, односно е одговорно за спроведување на оваа програма и за соработка со Управата за финансиско разузнавање.

Овластеното лице ќе ги врши следните активности:

- анализа на ризиците од перење на пари и финансирање на тероризам;
- прибирање на сите невообичаени трансакции доставени од вработените, анализирање на истите, подготвување на писмени извештаи и одлучување дали тие трансакции имаат карактеристики на сомнителна трансакција, односно дали истите да се пријават или не во Управата за финансиско разузнавање;
- обезбедување на документација и информации за сите трансакции пријавени во Управата за финансиско разузнавање, како и за сите трансакции за кои било одлучено да не се пријават во Управата за финансиско разузнавање, вклучувајќи ги и причините за истото;
- дава препораки за измени, ревидирање и унапредување на Програмата на друштвото, преку оценка на нејзината усогласеност со регулативата;
- известување на месечна основа до раководството на друштвото со содржина согласно регулативата;
- советување на органите на управата за мерките кои што треба да се преземат заради почитување на прописите од областа на СППифТ, вклучувајќи и следење на сите измени и дополнување на прописите, како и во меѓународната регулатива;
- организира обука за вработените за СППифТ;
- изготвува годишен план за обука и
- одржува редовни контакти со други органи и институции вклучени во процесот на СППифТ.

Заменикот на овластеното лице, ги превзема неговите овластувања и одговорности, во случај на оневозможност на овластеното лице да ги спроведува истите.

Овластеното лице и неговиот заменик (како и сите лица вработени во одделот) на _____ (Назив на субјектот), подлежат на безбедносни проверки согласно со прописите за безбедност на класифицирани информации и поседуваат безбедносен сертификат со степен „доверливо“ издаден од Дирекцијата за безбедност на класифицирани информации.

6. ЗАКЛУЧОЦИ ОД СПРОВЕДЕНАТА ПРОЦЕНКА НА РИЗИК И НАЧИН НА УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИК ОД ПЕРЕЊЕ ПАРИ И ФИНАНСИРАЊЕ НА ТЕРОРИЗАМ

_____ (Назив на субјектот) изготвува проценка на ризикот од перење пари и финансирање на тероризам со цел да ги идентификува, процени, разбере и намали ризиците од перење пари и финансирање на тероризам, земајќи ги предвид факторите на ризик кои се однесуваат на:

- а) клиентот;
- б) државите или географските подрачја;
- в) производитите, услугите или трансакциите и
- г) каналите на дистрибуција.

Проценката на ризикот е усогласена со националната проценка на ризикот и е изработена согласно со упатството за вршење на проценка на ризикот изготвено од страна на органот на надзор.

_____ (Назив на субјектот) редовно ја ажурира проценката на ризикот.

На барање на надлежните органи на надзорот, субјектот им ја доставува проценката на ризикот.

_____ (Назив на субјектот) е должен, пред да направи значителни промени во своите деловни активности и процеси кои можат да влијаат на мерките кои се преземаат со цел спречување на перење пари и финансирање на тероризам, како и при воведување на нов производ, услуга, активност или канал на дистрибуција, како и при воведување на нови технологии, да спроведе проценка на ризикот со цел утврдување и проценка на тоа како промените влијаат на изложеноста на ризикот од перење пари и финансирање на тероризам и е должен да преземе соодветни мерки за намалување и за ефикасно управување со ризикот.

Категории на ризици од перење пари и финансирање на тероризам кои _____ (Назив на субјектот) ги зема предвид се:

- ризик од профил на клиент,
- ризик од земја на потекло (држава /географско подрачје),
- ризик на продукт или услуга или трансакција или канали на дистрибуција.

Овие ризици _____ (Назив на субјектот) ги класифицира во три нивоа: низок, среден и висок ризик.

Ризик од профил на клиент

Според горенаведените категории на ризици и трите дефинирани нивоа на ризик _____ (Назив на субјектот) го евалуира севкупното ниво на ризик на клиентот и според тоа ги групира клиентите на:

- Клиенти со севкупен висок ризик за перење пари и финансирање на тероризам
- Клиенти со севкупен низок ризик за перење пари и финансирање на тероризам

Во зависност од степенот на ризик од гледна точка на перење на пари и финансирање на тероризам, клиентите може да ги категоризираме како:

Клиенти со низок ризик се: јавните органи кои се одговорни за вршење на јавни функции, компании кои тргуваат на регулирани пазар и правни лица за кои податоци и информации за неговиот вистински сопственик се јавно достапни, транспарентни и можат да се потврдат, банкарските сметки на физички лица каде движењата на средствата се економски и логично оправдани и транспарентни.

Клиенти со среден ризик се мали и средни домашни фирми чии парични средства јасно ги оправдуваат банкарските трансакции, со што истите спаѓаат во категоријата на средно ризични.

Клиенти со висок ризик се клиенти чии активности можат да предизвикаат повисок ризик, односно кај кои може да се сретне некој од следните критериуми:

- користење на посредници во рамките на деловниот однос,
- кои не подлежат на регулативата за спречување на перење на пари и финансирање на тероризам и не се супервизирани;
- клиенти кои се политички експонирани личности и др.

Во случај кога по извршената проценка на ризик ќе се утврди висок ризик ќе се имплементираат соодветни мерки и контроли за да се намали потенцијалниот ризик. Дел од мерките кои може да се преземат во вакви случаи се:

- засилување на мерките за познавање на клиентот и засилена анализа на клиентот,
- зголемен мониторинг и анализа на деловните активности на клиентот,
- зголемено ниво на континуирана контрола на деловниот однос со клиентот.

Ризик од земја на потекло

Како посебна категорија за проценка на ризикот е утврден географскиот ризик, односно ризик од земја на потекло (држава /географско подрачје). Оценувањето на ризикот од земја на потекло се врши според земјата на живеење за физички лица и земјата во која се наоѓа седиштето на правното лице за правни лица, живеалиштето/седиштето на основачите и вистинските корисници, земјите од каде потекнува финансирањето, инвестициите, каде се извршуваат деловните активности, каде се наоѓаат деловните партнери.

Земји со низок ризик од аспект на перење на пари и финансирање на тероризам се оние земји кои имаат високо развиени и транспарентни правни системи, со ниско ниво на корупција и стабилен, независен финансиски пазар, како и земји кои ги исполнуваат меѓународните стандарди за спречување на перење пари и финансирање на тероризам.

Земји со среден ризик од аспект на перење на пари и финансирање на тероризам се оние земји кои не се стриктно класифицирани како земји со висок ризик или земји со низок ризик. На пример, во овие земји може да има многу строги закони за заштита на податоци (што значи помала транспарентност во однос на клиентите).

Земји со висок ризик од гледна точка на перење на пари и финансирање на тероризам се оние земји со висок индекс на корупција, несигурни економски или политички системи, неефикасен правен систем или пак малку барања на потребна документација за отворање на бизниси, земји познати по производство, преработка, трговија на дрога и оружје, држави под санкции, ембарга или слични мерки издадени, на пример од Обединетите Нации, држави идентификувани, од страна на кредибилитетни извори (ФАТФ, ИМФ и др.) како држави кои имаат неусогласена регулатива за превенција од перење пари и финансирање на тероризам со меѓународната регулатива од оваа област, држави идентификувани, од страна на кредибилитетни извори, како земји кои финансираат и поддржуваат тероризам.

Ризик од продукти/услуги

Целосната проценка на ризикот треба да содржи и проценка направена според третата категорија на ризик, односно според ризиците од перење на пари и финансирање на тероризам кои можат да се појават од користењето на определени продукти или услуги кои ги нудат субјектите.

При утврдување на ризиците од перење на пари и финансирање на тероризам, од производи и услуги категоризирани по ризичност од аспект на перење на пари или финансирање на тероризам треба да ги земе во предвид следниве фактори:

- а) производи/услуги со низок ризик** од аспект на перење на пари и финансирање на тероризам се оние кои овозможуваат транспарентно вршење на трансакцијата/активноста, чии учесници можат лесно да се идентификуваат;
- б) производи/услуги со среден ризик** од аспект на перење на пари и финансирање на тероризам се оние кои не се категоризираат ниту во групата со низок ризик, ниту во групата со висок ризик;
- в) производи/услуги со висок ризик** од аспект на перење на пари и финансирање на тероризам се оние кои вклучуваат висок степен на анонимност, готовински трансакции, поврзаност со носители на јавни функции и/или неодредена или сомнителна географска дестинација.

7. МЕРКИ НА АНАЛИЗА НА КЛИЕНТОТ И ПРИФАТЛИВОСТ НА КЛИЕНТИ

Согласно со член 12 од Законот _____ (Назив на субјектот) ја спроведува анализата на клиентот во следниве случаи:

- кога се воспоставува деловен однос со клиентот;
- кога се извршува трансакција во износ од _____ евра или повеќе во денарска противвредност според средниот курс на Народната банка на Република Македонија, без оглед дали трансакцијата се извршува како една операција или неколку операции кои се меѓусебно очигледно поврзани;
- кога се извршува повремена трансакција која претставува пренос на парични средства во вредност поголема од _____ евра во денарска противвредност според средниот курс на Народната банка на Република Македонија;
- кога постои сомневање за вистинитоста или адекватноста на претходно добиените податоци за идентитетот на клиентот или вистинскиот сопственик и
- кога постои сомневање за перење пари или финансирање на тероризам, без оглед на каков било исклучок или износ на средства.

Процедурата за анализа на клиенти ги вклучува следниве активности:

- идентификација на клиентот и потврдување на неговиот идентитет со користење на документи, податоци и информации од сигурни и независни извори;
- идентификација на ополномоштувачот и потврдување на неговиот идентитет со користење на документи, податоци и информации од сигурни и независни извори;
- идентификација на вистинскиот сопственик и преземање на соодветни мерки за потврдување на неговиот идентитет, со користење на документи, податоци и информации од сигурни и независни извори со цел субјектот да е уверен дека знае кој е вистинскиот сопственик;
- обезбедување на информации за целта и намерата на деловниот однос и
- постојано следење на деловниот однос и на трансакциите кои се остваруваат во рамки на воспоставениот деловен однос со цел да се осигура дека овие трансакции се конзистентни со профилот на ризик и бизнисот на клиентот, а во случај кога е потребно и утврдување на изворите на средства, при што документите и податоците со кои субјектот располага мора да бидат ажурирани.

Кога клиентот е правно лице или правен аранжман, субјектот е должен да преземе мерки со цел да ја утврди природата на неговата деловна активност и сопственичката и контролната структура.

_____ (Назив на субјектот) ја применува секоја мерка од анализата на клиентот, а нејзиниот обем зависи од проценката на ризикот на клиентот.

_____ (Назив на субјектот) е должен мерките за анализа на клиентот да ги примени и на постојните клиенти и деловниот однос со истите врз основа на проценка на ризикот, на определен временски период согласно со изготвената проценка на ризикот, земајќи ја предвид претходно спроведената анализа на клиентот и промената на околностите кои се од значење за примена на одредбите на законот.

_____ (Назив на субјектот) должен да им ги направат достапни на органот на надзор документите за проценка на ризикот на клиентот, за да потврдат дека утврдениот ризик од перење пари и финансирање на тероризам е соодветен и дека обемот на преземените мерки е во согласност со ризикот на клиентот.

7.1. Идентификување и потврдување на идентитетот на клиентот

Кога клиентот е физичко лице се идентификува и се потврдува неговиот идентитет со поднесување на оригинален и важечки документ за идентификација, издаден од надлежен орган или копија заверена на нотар. Од документот се утврдува име, презиме, дата и место на раѓање, место и адреса на живеалиште или престојувалиште, единствен матичен број или број за идентификација и број на документот за идентификација, органот кој го издал и дата на важење.

Кога клиентот е правно лице или правен аранжман се идентификува и неговиот идентитет се потврдува со документ за регистрација во оригинал или копија заверена на нотар, издаден од надлежен орган на државата во која е регистрирано правното лице или акт за основање на правниот аранжман. Документот за регистрација или основање се поднесува во хартиена и/или електронска форма. Документите за регистрација издадени од надлежен орган на странска држава, треба да бидат преведени на македонски јазик од страна на овластен судски преведувач. Од документот се утврдува називот, правната форма, седиштето, даночниот број или друг регистрациски број на правното лице или правниот аранжман, основачот/ите, повереникот/ците, корисник или група на корисници на трустот, законскиот застапник, органот на управување и лицата ополномоштени за влегување во деловен однос во име на клиентот.

Од документите, за целите на идентификација, _____ (Назив на субјектот) задолжително задржува копија во хартиена и/или електронска форма при што применуваат технички и организациски мерки согласно со прописите за заштита на личните податоци.

_____ (Назив на субјектот) може да побара и други податоци, информации и документи од клиентот и/или сигурни и независни извори за потврдување на идентитетот на клиентот.

7.2. Идентификување и потврдување на идентитетот на ополномоштувачот

Доколку трансакцијата се врши во име и за сметка на трето лице, _____(Назив на субјектот) ќе го идентификува и ќе го потврди идентитетот на лицето кое ја врши трансакцијата _____(ополномоштеник), носителот на правата _____(ополномоштувачот) и полномошното.

7.3. Потврдување на идентитетот на вистинскиот сопственик

_____ (Назив на субјектот) ќе изврши потврдување на идентитетот на вистинскиот сопственик согласно со упатството на директорот на Управата за финансиско разузнавање.

Вистински сопственик е секое физичко лице (лица) кое е краен сопственик на клиентот или го контролира клиентот и/или физичко лице (лица) во чие име и за чија сметка се извршува трансакција. Поимот вклучува и физичко лице (лица) кое врши крајна и ефективна контрола над правно лице или странски правен аранжман.

_____ (Назив на субјектот) го потврдува идентитетот на вистинскиот сопственик врз основа на податоци и информации од сигурни и независни извори, во обем адекватен на извршената проценка на ризикот, со тоа што ќе биде уверен кој е вистинскиот сопственик.

Податоците за вистинскиот сопственик се обезбедуваат од оригиналната или заверената документација од трговски, судски или друг јавен регистар, која не смее да биде постара од шест месеци.

_____ (Назив на субјектот), податоците за вистинскиот сопственик ги проверува од регистарот на вистински сопственици, при што, не смее исклучиво да се потпре на податоците внесени во регистарот.

Доколку _____ (Назив на субјектот) не може да ги добие сите податоци за вистинскиот сопственик на клиентот од трговскиот, судскиот или друг јавен регистар или регистарот на вистински сопственици, потребните податоци треба да ги обезбеди со проверка на оригиналните или заверени документи и деловни евиденции поднесени од страна на законскиот застапник на клиентот или лице овластено од него.

Доколку клиентот не подлежи на упис во соодветен регистар, _____ (Назив на субјектот) ги обезбедува податоците директно со писмена изјава под полна морална и материјална одговорност заверена на нотар на законскиот застапник или лице овластено од него.

Доколку при утврдувањето на вистинскиот сопственик, _____ (Назив на субјектот) се сомнева во веродостојноста на доставените податоци или веродостојноста на документите или другата деловна документација, ќе побара писмена изјава од законскиот застапник под полна морална и материјална одговорност заверена на нотар или од него овластено лице пред да воспостави деловен однос или пред да изврши трансакција.

7.4. Засилена анализа на клиентот

Во случај кога постои висок ризик од перење пари или финансирање на тероризам утврден согласно со законот или врз основа на националната проценка на ризикот или во случај на сомневање за перење пари или финансирање на тероризам, _____(Назив на субјектот) освен мерките за анализа на клиентот е должен да преземе една или повеќе од следниве мерки на засилена анализа:

- обезбедување на дополнителни податоци за клиентот,
- зачестено ажурирање на документите и податоците за клиентот,
- обезбедување на дополнителни податоци за природата на деловниот однос и трансакциите на клиентот,
- обезбедување на дополнителни податоци за изворот на средствата и изворот на имот на клиентот,
- обезбедување на информации за причината на планираните или извршените трансакции,
- обезбедување одобрение од високото раководство за воспоставување на нов или за продолжување на деловен однос,
- засилено следење на деловниот однос и/или
- барање првото плаќање да биде извршено преку сметка на клиентот во банка во Република Македонија.

Спроведувањето на мерките на засилена анализа _____(Назив на субјектот) ги документира и е должен да ја направи достапна таа документација на органот на надзор.

7.5. Прифатливост на клиенти

Процедурата за прифаќање на клиентите утврдува кои видови клиенти можат да го изложат субјектот на ризик од перење пари и финансирање на тероризмот.

Следните податоци и информации се користат како основа на кои ќе може да утврди кои клиенти може да го изложат _____(Назив на субјектот) на ризик од перење пари и финансирање на тероризмот:

- историја на клиентот;
- вид на дејноста што ја извршува;
- географска локација на клиентот и неговите најзначајни деловни партнери;
- поврзаност со носители на јавни функции;
- цел и намера на деловниот однос;
- извор на парични средства.

Согласно претходниот став, помало ниво на ризик за перење пари и финансирање на тероризам има клиентот доколку е:

- реномирана локална или интернационална компанија,
- со подолга историја на деловен однос со _____(Назив на субјектот),

- кој според видот на дејноста не е изложен на можност за мито и корупција, продажба и производство на нелегални производи и услуги,
- клиентот кој нема поврзаност со носители на јавни функции,
- кој остварува приход од редовен работен однос и редовни деловни активности.

Врз основа на податоците и информациите со кои располага, како неприфатливи клиенти се сметаат следните:

- лица чиј идентитет не може да се утврди, односно клиенти кај кои не може да се утврди вистинскиот корисник, односно сопственичката и управувачката структура;
- клиенти поврзани со лица кои извршиле незаконски дејствија, членови на криминални или терористички организации и др.;
- клиенти поврзани со лица со криминално досие или против кои се водат кривични постапки (особено за кривични дела од областа на финансискиот криминал);
- клиенти поврзани со лица кои се наоѓаат на листите на терористи и терористички организации дефинирани од ООН, ЕУ и од Амбасадата на САД.

8. НАЧИН НА ПРЕПОЗНАВАЊЕ НА НЕВООБИЧАЕНИ ТРАНСАКЦИИ И ТРАНСАКЦИИ НА СОМНЕВАЊЕ ЗА ПЕРЕЊЕ ПАРИ И ФИНАНСИРАЊЕ НА ТЕРОРИЗАМ

_____ (Назив на субјектот) е должен да посвети посебно внимание на сите сложени и невообичаено големи трансакции, како и на секоја трансакција која се извршува на невообичаен начин која нема очигледна економска оправданост или правна цел или отстапува од вообичаеното или очекуваното деловно работење на клиентот и во случаите кога во однос на истите сè уште нема утврдено причини за сомневање за перење пари или финансирање на тероризам.

_____ (Назив на субјектот) е должен да посвети посебно внимание на деловните односи и трансакциите со непрофитни организации.

Во врска со горенаведените трансакции, _____ (Назив на субјектот) во рамки на засилената анализа на клиентот е должен да ги преземе особено следниве мерки:

1. прибира и проверува дополнителни податоци за:
  - а) деловната активност на клиентот и
  - б) природата на деловниот однос со клиентот;
2. прибира и проверува податоци за целта на најавената или извршената трансакција;
3. ажурира податоци од идентификацијата на клиентот и вистинскиот сопственик и
4. прибира и проверува податоци за изворот на средства за трансакцијата.

Во врска со горенаведените трансакциите _____ (Назив на субјектот) е должен резултатите од анализата, да ги чува во писмена форма и да ги направи достапни на барање на органот на надзор.

Доколку по спроведената анализа, _____ (Назив на субјектот) утврди дека постојат основи за сомневање на перење пари или финансирање на тероризам, е должен да достави извештај до Управата за финансиско разузнавање.

9. НАЧИН НА ВОСПОСТАВУВАЊЕ НА ВНАТРЕШЕН МЕХАНИЗАМ ЗА НАВРЕМЕНО И АДЕКВАТНО ИЗВЕСТУВАЊЕ (НАЧИН НА ДОСТАВУВАЊЕ НА ИЗВЕШТАИ ДО УПРАВАТА ЗА ФИНАНСИСКО РАЗУЗНАВАЊЕ)

_____ (Назив на субјектот) е должен собраните податоци, информации и документи, да ги достави до Управата за финансиско разузнавање кога се сомнева или има основи за сомневање дека:

- било или е извршено перење пари и/или финансирање на тероризам или е направен бид или се прави обид за перење пари и/или за финансирање на тероризам, без оглед на зносот на трансакцијата,
- имотот е принос од казниво дело и
- имотот е поврзан со финансирање на терористички акт, терористичка организација или терорист или лице кое финансира тероризам.

За горенаведените сомневања, субјектот е должен веднаш да ја извести Управата за финансиско разузнавање и да ја задржи трансакцијата:

- најдолго до 2 часа од известувањето на Управата, кога основите на сомневање ги дознал пред извршување на трансакцијата и
- најдолго до 4 часа од известувањето на Управата, кога основите на сомневање ги дознал во текот на извршување на трансакцијата.

_____ (Назив на субјектот) за горенаведените сомневања е должен да достави точни податоци, информации и документи до Управата во форма на извештај најдоцна во рок од 4 часа од кога ги дознал основите на сомневање.

Доколку доставените податоци се недоволни, Управата за финансиско разузнавање може да побара дополнителни информации, податоци и документација од субјектот.

Доколку Управата не го извести субјектот за натамошните активности во горенаведените рокови, субјектот може да ја изврши или одбие трансакцијата.

_____ (Назив на субјектот) е должен во писмена форма да го извести надлежниот орган за надзор дека доставил извештај до Управата за финансиско разузнавање, во рок од три работни дена од доставувањето на извештајот.

_____ (Назив на субјектот) ги утврдува основите на сомневање врз основа на:

- непосредни сознанија,
- листата на индикатори за препознавање на сомнителни трансакции утврдени од Управата, субјектите и надзорните органи,
- консолидираната листа која се води согласно со прописите за рестриктивни мерки,
- проценка на ризикот од перење пари и финансирање на тероризам и
- други релевантни информации.

_____ (Назив на субјектот) ги доставува извештаите до Управата за финансиско разузнавање по заштитен електронски пат. Доколку ваквиот начин на доставување е оневозможен од технички причини, субјектот извештаите ги доставува во писмена форма.

Известувањата дадени на Управата по телефон треба да бидат потврдени најдоцна во рок од 24 часа.

10. НАЧИН ЗА ЧУВАЊЕ НА ПОДАТОЦИТЕ И ДОКУМЕНТИТЕ

_____ (Назив на субјектот) е должен копиите од документите со кои го утврдуваат и верификуваат идентитетот на клиентот, ополномоштувачот и вистинскиот сопственик, за спроведените процедури за анализа на клиентот или вистинскиот сопственик и за реализираните трансакции или трансакциите во обид, клиентското досие и деловната кореспонденција, да ги чува десет години во електронска или хартиена форма по извршената трансакција, сметано од последната трансакција.

_____ (Назив на субјектот) е должен да чува десет години копии во електронска или хартиена форма од извршената анализа за сложени и невообичаени трансакции.

_____ (Назив на субјектот) е должен податоците да ги чува на начинот на кој ги доставил до Управата за финансиско разузнавање, десет години од денот на доставувањето. По истекот на овој рок, субјектот должен да ги избрише личните податоци на клиентот.

_____ (Назив на субјектот) е должен да чува копии од документацијата за внатрешна контрола десет години.

Во случај на престанок на постоењето на субјектот, обврската за чување на податоците се пренесува врз правните наследници на субјектот. Ако нема правни наследници на правното лице, обврската за чување на податоците се пренесува врз неговите основачи.

_____ (Назив на субјектот) е должен документите да ги стави на располагање по барање на органот на надзор.

По барање на Управата за финансиско разузнавање, субјектот е должен да ги чува податоците подолго од десет години.

11. ПЛАН ЗА ПОСТОЈАНА ОБУКА НА ВРАБОТЕНИТЕ

_____ (Назив на субјектот) е должен да обезбеди редовна стручна обука од областа на спречување и откривање на перење пари и финансирање на тероризам согласно со законот за сите вработени.

_____ (Назив на субјектот) еднаш годишно ќе прави план за обука за сите вработените во кој ќе биде земена предвид и обуката за спречување на перење пари. (Назив на субјектот) ќе води евиденција за спроведените обуки.

Планот за обука го изготвува (се наведува лицето- на која функција, во кој организационен дел).

Со обуките ќе бидат опфатени вработените во _____ (Назив на субјектот) кои извршуваат активности (се наведуваат кои активности), како и новите вработени на соодветните позиции задолжително веднаш по нивното вработување.

Содржината и времетраењето, како и начинот на реализацијата на обуката, ќе бидат детално наведени во Годишниот план за обука.

Планот за обука на вработените редовно ќе се ажурира за да ги опфати сите внатрешни и надворешни промени (деловна стратегија, прописи и сл.), како и за да ги вклучи сите засегнати ново вработени во _____ (Назив на субјектот).

Во секој случај планот за обука предвидува најмалку две обуки во тековната година на вработените, а врз основа на проценка на овластеното лице, се дефинираат таргетни групи и тематиката на обуките.

Вообичаениот материјал за обука која ќе се спроведува во _____(Назив на субјектот) треба да биде подготвена во форма на публикација, а исто така може да вклучи и визуелна презентација. Доколку е потребно, обуката може да вклучи и повремено тестирање на лицата на кои е извршена обука преку пополнување на тест со кратки прашања, зависно од предметот на работење на организациониот дел на кој му припаѓа работникот кој се тестира.

12. ПРОЦЕДУРА И ПЛАН НА ВРШЕЊЕ НА ВНАТРЕШНА КОНТРОЛА НА СПР-ОВЕДУВАЊЕ НА МЕРКИТЕ И ДЕЈСТВИЈАТА ЗА СПРЕЧУВАЊЕ НА ПЕРЕЊЕ ПАРИ И ФИНАНСИРАЊЕ ТЕРОРИЗАМ

Во рамките на годишната процедура (план) за спроведување на редовна интерна ревизија на работењето на _____(Назив на субјектот), во редовната интерна ревизија ќе бидат земени предвид и мерките и дејствијата за спречување на перење пари и финансирање тероризам.

Врз основа на член 58 од законот, _____(Назив на субјектот) врши внатрешна контрола над спроведувањето на мерките и дејствијата за спречување на перење пари и финансирање на тероризам најмалку еднаш годишно и изготвува документација за констатираните наоди од спроведената контрола.

Лицата вклучени во вршењето на внатрешната контрола на спроведувањето на програмата и на мерките и дејствијата за спречување на перење пари и финансирање тероризам ќе бидат задолжително вклучени во редовните обуки од областа на спречување на перење пари и финансирање тероризам.

При вршењето на контролата на спроведувањето на програмата и на мерките и дејствијата за спречување на перење пари и финансирање тероризам, лицата задолжени за истата ќе применуваат соодветни процедури и етички принципи.

Програмата влегува во сила со денот на нејзино донесување.

(Се наведува органот кој ја донел програмата)

Датум: _____

Потпис: _____

Печат.